

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Răsărit de soare!

Lucrurile ce să petrec în Rusia, împărăția atotputerniciei și a voinței unei persoane asupra alor 80 de milioane, — nu putem să le socotim drept altceva, decât un răsărit de soare, ce-și aruncă razele lui încălzitoare și de nădejdi dătătoare, până departe-departe, până chiar și asupra noastră!...

Ce s'a întâmplat?

Zeci de milioane, cari de veacuri gem sub tirania unei singure voințe, a voinței nebiruite și neimpotrivite a Țarului, veacuri și veacuri și-au tot năbușit năcazul și și-au clocotit durerea, peste puțință a o da la iveală, căci domnia zilei o izbeau îndată în obraz cu cnuta, iar căzaci lor o tocău în cap cu arma!

Urmă însă războiul japonez, care a supt din țară toate puterile armate. Tot ce a fost bun, a fost dus pe cîmpul de războiu ca vitele la o măcelărire sigură! — Țara era ca și fără apărare. Atunci durerea înmagazinată de veacuri în inima poporului, izbucni într-o singeroasă răscoală în tot întinsul împărăției uriașe, și ceru sus și tare, schimbarea nedreptății fel de cîrmuire al țării, și înlocuirea lui cu forme constituționale obicinuite în statele libere, unde trimișii întregului popor croesc legile pentru poporul țării!

Și — precum am mai spus — deși mulți din răsculați și-au vîrsat singele în lupta contra tiraniei, — ținta în sine s'a ajuns. Atotputerniciei de ieri, simțindu-să slăbiți și pentru a nu zdruncina și temeliele statului, și așa zguduit prin grozavul războiu, — au primit cererea poporului și i-au dat țării forma nouă de cîrmuire!

Azi și Rusia are „dieta“, zisa „Duma“, care e alcătuită de deputații aleși de popor din întreaga țară.

Dieta Rusiei, — duma, — a fost deschisă la Petersburg de însuși Împăratul, Țarul, prin o vorbire, prin care salută pe trimișii poporului, pe care el i-a ales din libera sa voce, ca să-i fie mai departe croitorii sorții. Și în mâinile dumei depune el, Țarul, o parte însămnată din răspunerile și drepturile nețărîmurate ce până aci îi erau lăsate lui.

Urmînd obiceiul din celelalte state ale Europei, duma și-a ales o comisie (un comitet) care să pregătească un răspuns potrivit la salutul mare al Țarului și în acel răspuns, care e un fel de mărturisire de credință și plan de lucrare a dumei — să-i spună țarului verde, care e dorința poporului și a deputaților lui, față cu viitorul Împărăției!

În ședința din 15 Maiu n. a dumei, s'a dat acest răspuns la cuvîntul Țarului. Și iacă ce au spus deputații poporului rusesc, Domnitorului lor:

„Glasul Maestății Tale, — zic între altele — prin care chemați la muncă țintitoare spre binele de

obște al patriei, — a aflat răsnet viiu în inimile deputaților dumei, cari, ca trimișii tuturor stărilor (treptelor) și a tuturor naționalităților, va renouă cu totul Rusia și va alcătui o astfel de ordine de stat, care să fie temeiul de bună împreună viețuire a tuturor, pe temeiurile tari ale libertății cetățenești!“

„Țara a văzut, că cea mai bolnavă parte pe trupul statului nostru, e administrația volnică... și — nici un fel de împăciuire nu e cu puțință, până nu să va face lămurit naintea poporului, că slujbașii, cari folosesc numele Maestății Tale de coperemînt, — vor fi oprîți dela volnicii... și până întreagă administrația nu să va prenol...“

„Duma va fi îtlucitoarea dorinței întregului popor în ziua, cînd să va readuce legea despre ștergerea pedepsei cu moarte!“

„Duma află de lipsă și aducerea unei legi, care decretează deopotrivă îndreptățire a oamenilor din popor (cu clasele mai înalte) și îi liberează de sub apăsări, volnicie și tutorat!“

„Tot atît de neamînat de lipsă ține Duma și mulțumirea claselor de muncitori, — și răspîndirea luminării poporului.“

„De lipsă află Duma și aceea, ca ca să iee între lucrările ei cele ce nu mai sufăr amînare, aducerea de hotărîri întru mulțumirea cererilor celor de mult simțite a singuraticilor naționalități (neamuri)!“

„Rusia e locuită de multe seminții și națiuni. Unirea tuturor acestora numai așa e cu puțință, dacă trebuințele fiecăreia să îndeplinesc, pe lîngă păstrarea și desvoltarea însușirilor lor deosebite! Duma să va îngrijă de mulțumirea departe mergătoare a trebuințelor lor îndreptățite!“...

Așa i-a răspuns Țarului trimișii poporului! I-au spus verde și drept, cu inimă neprefăcută, ce e de lipsă, dacă e ca o desvoltare cînstită și tare să se asigure țării.

Noi nu putem numi acest cuvînt plin de bărbăției a deputaților Ruși decât un strălucit și mare răsărit de soare peste popoarele asuprite!

Ci-că acest cuvînt deschis și cînstit al trimișilor poporului, așa a izbit urechile unor atotputernici de pe lîngă Țar, că i-ar da sfatul să risipească Duma asta, că prea e — „opozitională“ și să facă alegeri nouă, doar' trimite poporul spinări mai îndoicioase... Tare să înșală! Poporul ar trimite bărbați și mai aprijii! Căci e sătul de umilire.

Noi numai bucura ne putem de acest răsărit de soare al libertății neamurilor, — i căci ca mîne, dacă nu noi, fiii și nepoții nostri vor avea și despre Miază Noapte un stat ce dă libertate neamurilor toate și acel stat, care are atîta frați asupriți în Ungaria noastră, va cere și acestora libertate!

Luptele noastre pentru libertate națională, cîștigă foarte mult prin aceste schimbări și înseninări a vremilor!

Clubul naționalist.

„Bud. Hirlap« dela 16 Maiu aduce știrea, că partidele maghiare din dietă au și hotărît, că ele nu voesc să recunoască partidul naționalităților în dietă, și ca atare n'o să facă loc bărbaților lui de încredere în șirul notarilor dietei, nici în comisiile dietei, nici în delegațiuni.

Adecă îl vād că e acolo, că el există, că e ales de popor pe temeiul legii, dar' ei, așa de capul lor, nu vreau să știe de el. Inchid ochii și nu-l vād!

Ce politică stupidă și scriboasă, și ce deosebire între stările chiar din Rusia (dîr Rusia cea hultă!) și între cele din »moderna« Ungarie!

Dieta

e conchemată pe azi, Sîmbătă în 19 Maiu, la Pesta, dar' deschiderea ei să va face sîrbătorește Luni în 21 Maiu, prin însuși M. Sa, în palatul regal din Buda. Acolo va ceti dietei nouă salutul Său regesc.

În zilele următoare apoi dietea își va urma ședințele în casa proprie.

(„Foia Interesantă“ alăturată la acest număr, are chipul salei de ședințe a dietei, cu băncile deputaților și a ministrilor și cu descrierea locurilor, cum vor fi așezate partidele în noua dietă.)

Kossuthist dirz.

După rînduile dietei, ședința dinții a dietei o deschide cel mai bătrîn deputat, până ce dieta își alege apoi stabil pe care îl dorește.

Acum dieta e conchemată în palatul Regal din Buda, și după bătrînețe ar fi să deschidă ședința bătrînul kossuthist Madarász, care dela revoluție e tot deputat kossuthist.

Dar' fiindcă pe fruntea palatului regal din Buda filfăe și steagul negrugabin, austriac, ca steagul familiei Domnitoare, — dirzul kossuthist a declarat, că el nu merge să deschidă dieta, ca el nu intră în palatul Regelui din Buda, până ce filfăe pe el și steagul acela „străin“!

Iacă un naționalist, care e tipul extremistului interesant, chiar instructiv!

Căderi.

Alegerea restrînsă (balotajul) la Ciacova, dată în 15 Maiu între naționalistul român G. Bréban și kossuthistul Dobroslav, s'a sfîrșit cu căderea candidatului român. A căzut cu 222 voturi.

Poporul nostru oit a stat în tabăra dlui Bréban, a fost foarte însuflețit. A intrat în Ciacova cu muzică și cîntînd imnuri înălțătoare. Dar' s'au găsit și lăpădați ce s'au dat lui Satan.

Tot așa a căzut la Cănița naționalistul sîrb Branco Illici față de fostul ministru alian, ales acum cu 280 voturi, ca andrassyist.

Iritată pîn' la nebunie a fost alegerea dela Párdány (tot în 15 Maiu), unde doi unguri s'au luptat și unul a căpătat 1183 voturi, celalalt 1184, deci numai cu 1 vot a avut mai mult. Ci-că era o ferbere ca în iad în a căuta baremi 2 alegători, cu cări să poată urca peste celalalt.

Protestare mută!

Iubiți frați dela Dobra!

Iarăși veți fi chemați înaintea Caiafelor și Pilaților din micul Pont al vostru, Dobra. Pont, loc de hărțuială și înghioldire a celor nevinovați, îi zicem nu pentru dreptii Români ce locuiesc în Dobra, nouă dragă, ci pentru Pilații trimiși întrînsa de cătră duhul nedreptății!

În voi este transplăntat, sădit și crescut, Duhul blîndului, curatului și dreptului Isus, și chiar așa sună săbii și arme în jurul vostru, cum în jurul lui au sunat în grădina Getsimani, cînd soldații înarmați au trimis după el, cel fără arme, cel nerăzvrătit, cel supus.

Și l'au dus pe la Caiafa și l'au dus la Pilat, înghioldindu-l și ocărîndu-l. Iar' el cuvînt rău nu le grăia, nici din seninătatea sufletului nu-și perdea. Ci pătruns de dreptatea chemării pe care avea s'o împlinească, el numai acestei împliniri a chemării sale slujea, și tot zăngănit de săbii și toate vorbele veninoase din jurul său, nici în samă le băga.

Toți se mirau de îndelunga lui răbdare și noi până în ziua de azi cîntăm mîrire îndelungi-răbdării lui...

Dar' mai mirat a rămas de răceala purtării celui hărțuit, »direzătorul«, Pilat, cînd l'au dus înaintea lui și el îi puneă întrebări batjocoritoare, după-cum îl învățase Caiafele, și Isus nimic nu-și răspundea! Și l'a întrebat atunci, mînios, direzătorul:

— Mie nu-mi răspunzi? Au nu știi că putere am să te perd sau să te slobozesc?

Și numai la aceasta i-a răspuns marele împlinitor al chemării: că putere n'ai avea, dacă nu ți-ar fi dat'o ție Tatălmeu cel din ceruri...

Ce vedem noi în această purtare a celui ce pe Dzeu însuși, așadar toată dreptatea, toată lumina, tot adevărul, îl purta întrupat în lume?

Acea: că el, văzînd ce ființe nemernice, ce vermi păcătoși și fără minte, îl îmbulzesc, îl ocăresc, îl înghioldesc chiar, nici de atîta vrednici nu i-a aflat, ca cu vorba să-i doge-nească, caci știa că față de atari nebuni nici cuvîntul cel înaripat de duhul lui Dzeu nu prinde, ci îi împinge a fi și mai desfrînați.

Și față cu atari nemernici, fiiul lui Dzeu n'a avut decât o protestare mută! Prin tăcerea sa senină și superioară, a pus pe fruntea lor pecetea celui mai înalt dispreț, care doare adesea mai tare ca cele mai aprînse cuvinte!

Dovadă faptul, că »direzătorul« Pilat a izbucnit adînc jignit de tăcerea disprețuitoare a seninului Isus!

Voi, frați Români din cercul Dobrei, nu aveți soarte cu mult mai ușoară, ca acea purtare alui Isus pe la Caiafe și Pilați.

Purtarea lui luați-o de pildă și voi, și, de data asta, dați sămăn vădit deplinului și marelui vostru dispreț față de toți nemernicii slujitori ai volniciei, ai brutalității, ai duhului Caiafelor veninoase, — prin aceea, că la alegerea aceasta nouă, veți pași spre plinirea chemării voastre, în cea mai mare tăcere, în muțenie chiar, o muțenie serioasă, tristă, fără po-doabe, fără muzică, fără semnele de veselie obicinuite în toată țara la atari privilegiiuri! — Voi le lăpădați pe toate, și pașiți serioși și tăcuți, ca un protest solemn și indignat, față de mișelia ce s'a făcut cu voi, cînd, pentru-că ați îndrăznit a vă arăta bucuria prin cîntarea muzicei nevinovate și prin joc nevinovat, — ați fost atacați cu armele și puși în primejdie de moarte!

Tăcerea voastră, muțenia aceasta, va izbi atît de dureros în inimile păcătoase ale contrarilor, cum de dureros a lovit pe Pilat muțenia lui Christos în fața lui!

La toate alegerile din țară poporul merge cu veselie, cu cîntece, cu joc, cu steaguri, — voi ați fost atacați pentru nevinovata arătare a bucuriei voastre.

De veți face acum cum noi vă spunem, va fi cea mai deamună protestare contra batjocurei ce în țara noastră să face cu libertatea și cu dreapta prețuire a cetățenilor ce susțin statul!

Steagul vostru n'ar putea fi de data asta decît steag cernit, steag de doliu, ca și cînd mergi la un mormînt: aci la locul unde mormînt s'a ridicat dreptății și și cînstitei tractării a bunilor cetățeni! Și pe pălării, în loc de frunză verde: vâl negru, de jale, și pe buze nici un cîntec, nici un zimbet, ci numai ochii să resfire schinteile disprețului mut și divin, ca disprețul dulcelui Isus, asupra Caiafelor și Pilaților voștri!

Va fi de data asta în Dobra lume multă, deputați români și străini, și — așa să spune — însuși vicishpanul comitatului.

Prin protestul vostru mut, faceți-i pe toți să se rușineze de »libertatea« ce o aveți în acel cerc, voi cetățenii, talpa statului, chiar atunci cînd o datorință față de stat, veniți să vi-o împliniți!

Stăm bine la Dobra!

Bravi Români din cercul Dobrei! Acei cari nu le-ați fi aflat încă, aflați acum următoarele lucruri:

În zilele trecute — Sâmbătă și Duminecă — a fost o deputație de vre-o cîțiva jidani, cărora le place să pescuiescă în tulbure, cum e Dr. Halász, notar public, Dr. Komlos, avocat, Csucs, comerciant și Nagy Károly, măestru, — au fost la Pesta la ministrul de interne Andrássy, ca să ceară desfacerea pactului — învoelii făcute între fruntașii români și cei maghiari asupra cercurilor din comitatul nostru.

Îi durea pe dumniilor că în urma pactului nu pot să-și deslănțue toată ura față de poporul nostru, și au cerut dela ministru să le dea mână slobodă, de a să folosi de toate mijloacele, ce le poate iscodi mintea lor înveninată, ca să ne bată la Dobra la noua alegere din 23 Maiu.

Și au spus ministrului, că învoiala, „pactul“, l-au făcut numai 3 oameni, fără de știrea și învoirea lor. **Ministrul însă le-a răspuns, că nu „3 oameni“ au făcut pactul, ci vicșpanul comitatului,** cu un fost deputat și cu un deputat de-acum, și nu l-au făcut pe barba lor, ci l-au făcut cu știrea și învoirea lui, a ministrului, și că el ministrul nu-și calcă pe vorbă, ci să ține și mai departe de pactul încheiat de către vicșpan!

Și acesta să simte îndatorat să o facă cu atît mai mult, că **Românii s'au ținut de vorbă, ca oameni de cinste și de omenie.**

Și au mai spus perciunații, că cercul Dobrei s'ar cădea să fie al lor, căci altcun nu ar mai putea răzbi cu Români. Și au avut cutezanța să grăiască acel neadevăr sfruntat, că „viața lor nu e asigurată“, — că nu mai îndrăznesc să mai iese din casă de frica Românilor!

La' astea ministrul le-a spus: că „pentru paza voastră, m'am îngrijit eu. S'au trimis acolo 500 gendarmi, prin satele din cercul Dobrei, **cari însă n'au altă chemare, decît să vă apere,** dacă vă va primejdiu cineva!“

A cerut apoi deputația dela ministru să le dea el un candidat, căci Jidanu, pe care-l candidaseră mai înainte, Moskovits, s'a săturat de a mai umbla după deputație la Dobra, (poate i-a fost și jale după paralele pe cari i-le-au păpat corțeșii).

Dar' ministrul **nu le-a dat candidat,** și le-a spus, că din a guvernului parte **nici nu le dă** și nici pășirea lui Moskovits nu e cu știrea ori din îndemnul ministrului.

A ieșit dară „măreța“ deputație cu **buzele umflate** dela ministru, neputînd căpăta slobozenia de nimic, pentru a face nelegiuri, nici candidat pe care să-l mai despoaie!

Frați Români! Cu nebulii de acestea, cu faime asupra pacnicului nostru popor au înduplecat pe ministru de a trimis gendarmi prin satele noastre, ca „să apere viața“ celor înfricați de nălucirile creerilor lor șuchiați!

Purtați-vă liniștit, vadă-și fiecare de lucrurile sale, și în prezia alegerii, adevă **Marți în 22 Maiu, fiecare să-și țină de datorință să plece la Dobra,** ca să ajungă din vreme și să stee zid pe lângă **candidatul nostru Dr. Stefan Rozvan,** să-l scoatem ales în rîndul acesta!

Nu vă fie frică de gendarmi, căci ei au poruncă mare, de a nu face blăstămății cu poporul!

Fiecare alegător să meargă la Dobra de vreme și pe care drum îl crede el de mai bun!

Vor veni la alegere și deputații aleși să vă stee întru apărare!

Auzim că va fi de față și vicșpanul să grijască să nu să mai facă fărădelegi.

Trăiască Dr. Rozvan!

Veselia poporului e pricină de a-l alunga cu arma?

Din parte ungurească așa încearcă a să coperi sălbateca atacare a poporului român la Dobra, spunînd că pe la mijlocul orei de încheiere, poporul a ieșit de prin curțile în care sta închis pîn' atunci, în stradă cu muzica în mijloc și cu frunză verde, și a început a cînta și a juca, jucîndu-și și pădurea de verdeață ce ținea în mîni. Începuse adevă poporul să joace de bucurie, căci își știa biruința dreptății!

Și asta a dat prilegiu gendarmilor a întreveni, c'apoi au mers, — cum am spus — și au cerut oamenilor să arunce crengile verzi din mîni și dacă le-au aruncat, iară le-au poruncit să le iee, și apoi au început a-i bate, din chiar senin.

„Deci, zic unii dintre noi, era bine ca poporul să nu iasă din curți, să nu cînte muzica, să nu-și arate ei veselia“, — și altele.

Acestea însă sunt numai înduplecările sufletelor noastre bune, cari sunt în stare a suferi chiar ori-ce restrîngerii a dreptului lor de manifestare, dacă numai știe, că prin aceea ajută cauzei însăși, țintei, scopului.

Dar' drept nu e acest lucru.

Cei-ce au urmărit rapoartele despre alegerile de deputat în alte părți, știu și văd, ce tîmbălea, ce zgomot, ce muzică, ce veselie s'a făcut și să face pe aiurea, — și nici un fir de păr în capul oamenilor nu s'a clătinat!

Tulburări, adevă bătăi, ori încercări între taberele contrare, — acestea nu au să se facă, și gendarmeria de aceea e trimisă la fața locului, ca astfel de încercări, astfel de întimplări rele, cari primejdiesc bunul străin, sănătatea ori viața celor merși la alegere, au să se păzească, — dar' nu aceea ca oamenii să nu joace, să nu cînte!

Căutați numai ce să scrie despre alegerea dela Sebeș (vezi „Libertatea“ nr. trecut). Ci-că:

„...la sosirea fiecărei comune, (în Sebeș) poporul adunat își ridică pălăriile împodobite cu brad și frunză verde și faceau **ovații mari** celor nou sosiți!“

Cine știe ce va să zică „ovații mari“ făcute de popor, are idee de zgomotul și larma ce zgudue văzduhul cînd poporul face atari ovații. Dar' nu i-a trecut prin minte unui singur gendarm a opri pe popor în aceste scene zgomotoase! — Și apoi, mai încolo ni-să spune că în **piața Sebeșului** au fost, la încheerea alegerii, cînd să știa sfîrșitul, **adunări de popor cu vorbiri publice pline de foc.**

— „Conștiința cauzei noastre juste a pus în gura citorva fruntași ai nostri **cuvinte ce fulgerau scînteii electrice în poporul ce umplea piața** din fața hotelului Central. A vorbit candidatul Dr. L. Leményi, apoi O. Goga, Dr. G. Măcelar, preotul G. Perian, cari au turnat foc în vinele poporului!“

„În culmea însuflețirii, ne-am pus cu toții în fruntea poporului și cu capetele descoperite **cîntînd imnul nostru „Deșteaptă-te Române“, am percurt strada principală pînă în fața bisericii gr-or.**

„Aci a adresat dl Dr. L. Leményi încă un cuvînt de mulțumită poporului, îndemnîndu-l să se întoarcă fiecare la ale sale cu pace!“

Adevă: vorbiri publice, oratori după oratori, cari aruncau foc în inimile poporului, în piața orașului, — cutreerarea orașului cu cîntece, și la urmă iarăși o vorbire, deci zgomot cît îți trebuie, dar' nu s'a găsit cap sucit de gendarm care să întrevină, să oprească poporul dela aceste zgomoturi, dacă încolo el era pacnic!

Ce ar fi făcut la Dobra gendarmii cu o atare mișcare a poporului? De-

sigur trăgea șarge de focuri și încă de-adreptul asupra vorbitorilor!

Tot așa să **scrie** despre Români duși la alegerea din Cristian, că au intrat în comună cu muzică, cu cîntări, deci „tulburînd liniștea“ după părerea gendarmilor dela Dobra, și s'au reîntors acasă tot așa de zgomotoși, iar alții de aiurea și mai și!

Dar' nici unii n'au fost atacați pentru asta cu patul puștii!

Ceva mai interesant. La alegerea dela Orăștie, anul trecut, noi Români ne țineam poporul în o disciplină așa zicînd de fer. Că oamenii lui Vörös erau provocatori pîn' la obrăznicie, și ne temeam că de-or răspunde și oamenii nostri tot așa, — va fi scandal ce poate zădărnici alegerea.

O ceată de țifindari vöröșiști provocau mereu mulțimea noastră din stradă. Noi stam în fața poporului și cînd unii izbucneau huiduind pe provocător, noi îi opream acuși cu puterea, să tacă, să nu răspundă!

Gendarmii să plimbau printre noi. Și a venit un gendarm chiar la scriitorul acestor șire, pe cînd iar' opream oamenii de a striga, și mi-a zis:

— „Dar', d-le, lasă în pace pe oamenii aceia, lasă-i să strige cît le ține gîtul, căci doar' atîta drept tot vor fi avînd și ei, ca să strige!“

Am rămas uimit de întrevinerea gendarmului, și am lăsat poporul să strige cît vrea, numai la încercări, spre bătae să nu-și ridice mîna contra nimănu!

Cîtă deosebire între corecta pășire a gendarmului dela Orăștie, și între vitejia celor de sub comanda sublocotenentului Gecsy la Dobra!

„N'avem teamă!“

La întrebările făcute de noi către fruntașii din mai multe comune a cercului Dobra, asupra voiei oamenilor acum în ajunul alegerii celei nouă, — din douăsprezece comune am primit răspunsuri și toate bune! Din tot locul ni-să scrie, că curagiul alegătorilor, departe de a fi scăzut, s'a întărit încă, așa că la alegerea cea nouă, pe partea partidului nostru național vor veni **încă și mai mulți alegători!**

Curagiul alegătorilor e caracterizat prin vorba unuia de pe Valea Căianului:

— Să fie, domnule, — zicea — să știu că capăt și eu 3—4 paturi de pușcă, tot mă duc. Le-oi răbda eu, dar' votul vreau să mi-l dau nezmînt domnului nost!

Gendarmi.

Gendarmi s'au trimis de guvern o droaie de vre-o 500 în cercul Dobrei, căci s'au plîns străinii că își tem pielea de Români. Dar' gendarmii au îndrumare aspră a nu face nici o volnicie, căci vor fi pedepsiți greu.

Nu vă speriați dar', alegători, de penele lor, fiți bărbați și mergeți drept la depunerea votului!

„Mehetsz!“

Un învățător român, bărbat deștept, pe care l'om numi cu numele dacă va fi lipsă, ni-a spus, că președintele dela alegerea dela Dobra, popa papistaș Magát din Dobra, cînd a intrat învățătorul român în sala de alegere, l'a întrebat:

— Cu cine votezi?

— Cu Dr. St. Rozvan.

— **Mehetsz!** a zis atunci pătimășul popă **învățătorului român, agrăindu-l** adevă într'un ton și cu o titlatură ca și pe cocișul său, sau pe socăcița sa!

În fața acestei purtări lipsite de ori-ce cultură, de ori-ce cuviință elementară, noi dăm sfat tuturor Românilor din Dobra și de ori unde, cari ar fi agrăiți de incultul popă Magát, fie că chiamă pe cutare țaran la ceva lucru, fie din ori-ce prilegiu, că acela altfel să nu vorbească către acest popă, decît așa:

— Ce vrei cu mine, mă popă. Nu primesc dela tine nimic, că tu nu ești „domn“ naintea mea, cum n'a fost cutare învățător român în sala de alegere naintea ta. Așa, mă popă!

Și Român cinstit pâlăria înaintea unui atare popă incult și bătăran, să nu și-o ridice de loc, nici cînd i-ar intra în casă, — pînă nu va desmînti el, necioplitul, că n'a zis unui învățător român, ce n'are drept să zică nici unui opincar român:

— **Mehetsz!**

Cătră alegătorii din cercul Ighiului.

Fraților alegători!

A fost o zi de iarnă, rece, tristă, atunci cînd în loc de izbîndă, ne-a fost dat să fim învinși în lupta electorală.

Însuflețirea noastră însă nici gerul, nici înfrîngerea nu au slăbit-o.

Cu scumpătate am nutrit în inimile noastre flacăra nădejdei frumoase, că »la altă alegere« vom eși biruitori!

Sămînța atunci sămănată a conștiinței noastre naționale, acum a răsărit!

Atunci nu am știut încă umbra pe picioarele noastre politice, acuma pasul nostru a fost pasul bărbaților politici maturi.

Și dat-a bunul Dumnezeu de a răsărit frumoasa și strălucitoare zi de primăvară, cînd bravura voastră românească fraților, și vrednicia mîndrilor vostri stegari fruntași, a dus la falnică și glorioasă învingere stindardul sfînteii noastre cauze naționale în cercul Ighiului!

Mie nu mi-a fost dată fericirea, ca să pot fi atunci între voi, fraților, căci eram pe cîmpul luptei grele electorale la frații noștri din Chioar, copleșiți de polomidă străină!

Dar' gîndul și sufletul meu cu dor și cu drag zbura din depărtare, la voi, la bravii de pe cîmpiile Murășene, de pe plaiurile de dincoace și de dincolo de »Dealul mare«. Nici o clipă nu mi-s'a clătinat credința tare că vom învinge în cercul Ighiului, căci bine vă cunoșteam acum firea, inima și duhul vostru moștenit dela mării străbuni, ce vă învăpăiază ființa.

Mă durea numai gîndul, că nu pot fi de față la învingerea voastră, că nu mă pot bucura de bucuria voastră dimpreună cu voi, fraților!

Îmi spuneau unii prietini, cari nu vă cunoșteau atît de bine pe cît de bine vă cunosc eu, că dacă eu, mirele vostru politic, nu voi fi de față la alegere, voi o să vă perdeți încrederea în izbîndă și așa va fi amenințată de dezbinare solidaritatea alegătorilor.

Eu însă am știut din ce neam de oameni vă trageți obîrșia, am știut că nu numai dragostea și încrederea față de modesta mea persoană, ci înainte de toate ideea mare căreia mi-am închinat eu slabele puteri, este cauza solidarității și însuflețirii voastre!

Nu m'am înșelat în credința mea!

Ținuta voastră, fraților, și învingerea ce ați dobîndit-o, vă servește nu numai vouă, ci și întreg neamului românesc spre fală și spre glorie. Căci alegerea dela Ighiul a dovedit țării și lumii, că alegătorii români și conducătorii lor, pricep rostul politiceii noastre, că alegătorii știu să-și aleagă ei înșiși singuri deputatul. A dovedit că și noi Români avem un cerc în care nu trebuie să-și inspire la luptă candidatul de deputat pe alegători, ci deputatul cu inima senină să poate însufleți din belșugul însuflețirii alegătorilor săi.

Sunt mîndru fraților, de învingerea noastră, sunt mîndru

de încrederea și de dragostea de care m'ați învrednicit.

Cu sufletul plin de jale pentru soarta neamului nostru românesc vă trimit ferbintele mele mulțumite, pentru-că mi-ați făcut cu puțință să pot lupta în parlamentul țării pentru binele și fericirea neamului nostru și pentru progresul obștesc al tuturor popoarelor asuprite din patrie.

Fraților alegători!

Voi v'ați împlinit datorința de harnici și vrednici Români, scoțînd biruitor din luptă steagul cauzei noastre naționale, pe care am avut cinstea să-l port a doua oară în cercul Ighiului.

Datorința cea mai sfîntă este acuma pentru mine, ca eu, la rîndul meu, prin muncă neobosită și neprihănită, atît în parlament cît și afară de parlament, să mă nizuiesc a mă arăta vrednic de voi, de încrederea, de dragostea, de bravura voastră!

Mîndria mea cea mai mare și ținta întregii mele activități are să fie, ca lumea românească și străină să zică: Deputatul Ighiului s'a arătat vrednic de vrednicii săi alegători!

Și pînă a putea să vă string fiecare cu frățească dragoste mîna și să vă dau seamă despre munca mea, vă poftesc fericire și sănătate, un bogat în roade și darul lui Dumnezeu asupra tuturor faptelor voastre!

Și pe urmă, fraților, vă cer, ca în rugăciunile voastre, să rugați pe Dumnezeu neamurilor, ca să-mi stea mie și soților mei din dietă, într'ajutor în lupta grea ce ne așteaptă, să ne dea tărie de credință, în biruința cauzei noastre sfînte!

Dr. Alex. de Vajda-Voevod,
deputatul cercului Ighiul.

DELA ALEGERI

La Cehal-Silvaniei

alegera de-a doua, în 16 Maiu, n. a fost tot după chipul și asămănarea celor din trecut : mizerabil de volnică! O bandă de bătăuși unguri au oprit intrarea în oraș a alor vre-o 4—500 de alegători și i-au alungat. Și așa au scos „ales“ pe kossuthist cu 120 voturi.

Dela Lăpuș.

În cercul Lăpușului a căzut candidatul nostru **Dr. Vasile Lucaciu.** Dar' și în căderea lui este o strălucită învingere morală a neamului românesc din țara lui Lucaciu!

S'au încredințat și alegătorii din părțile acelea, că în țara asta dreptatea umblă cu capul spart, dar' știu și aceea, că această dreptate totuși trebuie să învingă!

Am văzut cu ochii, cu mcăpăii administrației alegau după alegătorii români pentru a le cerși și zmulge votul. Dar' grosul Românilor nu s'a descurajat, ci cu inimă tare au mers la vot, au votat pentru energicul nostru luptător național: Dr. Lucaciu. Îndeosebi Chioarul a dat probe de înaltă statornicie în credință față de steagul nostru.

Toate comunele din Chioar, afară de Cărbunari, au votat cu Lucaciu. Cărbunarii n'au votat cu Lucaciu fiind că au fost țirîți cu forța de gendarmi la urma lui Téleky. În acest fapt ticălos i-a ajutat și netrebnicul lor popă, care nu roșește nici-odată cînd vorbește cu oameni cinstiți, și care îndrăznește să minince prescura românească.

Laudă merită însă comunele Lăpușului cu harnicul preot Aurel Gre-

blea, care a dus la urna lui Lucaciu și pe primarul satului! Ploșul pe preotul său Alex Ciocaș, pe care gendarmii l-au deținut, fiindcă ziceau, că revoaltă poporul, pe cînd dînsul nu făcea altceva decît îl învăța și lumina. Ciocotîșul a venit cu Dr. Lucaciu, dar fără preotul său Alex. Bărbosul, fiindcă acesta a fost cumpărat de socru-său, notarul pens. Anca. Nici învățătorul din acest sat n'a mers la vot; fie-le rușine la amîndoi. Incolo toți alegătorii din sat, în frunte cu primarul, au votat pentru Lucaciu! Scurt. Intreg Chioarul s'a purtat strălucit! Laudă tuturor! Ferice de ei, că nu și-au vîndut sufletul satului! Ferice de ei, că nu l-au vîndut pe servitorul lui Dumnezeu, pentru cîtiva argint!

Valea Tîbleșului s'a purtat însă mai slab. Singur comuna Suciul-de-sus și de jos în care bravul preot Olteanu a vîrsat duh bun în sufletele credincioșilor săi s'au purtat bine. Din acestea merită amintire pentru purtarea lor bărbătească și economii: Ioan Bude și Toader Opiș. Și-au împlinit chemarea și comuna Gros și Larga, cari au fost conduse la urna lui Lucaciu de preotul lor Nicolae Pop, și comuna Boerani.

S'au purtat însă foarte ticălos comuna Costeni, Rohia, Poiana, Ungureni, Lăpușul-român. Toate aceste comune au fost lăsate pradă lupilor, dușmanilor noștri, din partea netrebnicilor lor păstori. Popa din Costeni, îngrășat cu prescură românească, s'a dus nerușinat și a votat pentru Teleky. Nevoiesul popă-copil din Ungureni s'a dus cu alaiu între steagurile lui Teleky și-a votat pentru acesta!

Vecinic tulburele popă din Roșia a rămas pasivist (!) O! O! Mare este puterea ta banule, că faci minuni ba făurești chiar și pasiiviști!

Acești uitați de sine precu și terorismul sălbatic al administrației au trîntit pe Lucaciu

Bravii preoți: Alex. Pop din Cernestii, Olteanu din Suciul-de-Sus, Popescu din Suciul-de-Jos, Aurel Greblea, Alex. Ciocaș din Plopiș, Gheorghe Gheția din Berniția, pe care l-au deținut jandarmii și l-au plimbat pe străzile Lăpușului din cauza dragostei sale față de neamul său, Alex. Simion din Cohanic vor fi cinstiți de credincioșii lor, de noi și de întreg neamul românesc!

Netrebnicii însă, cari și-au vîndut neamul și le-au răpit copiii lor bucuria, fie huliți și huiduiți de toți! A căzut Lucaciu, trîntit de mișei, iar căderea lui nu e o cădere pe veci, ci o cădere, care e cîntec de curînd să va schimba într-o strălucită izbîndă! Nu va trece mult și Lucaciu va fi deputatul Lăpușului! Pe încetat să vor trezi toți alegătorii din acel cerc, și atunci nici porțile iadului nu-i va mai putea împedeca dela biruință! Iar biruința tot nu va fi decît *biruința dreptății!*

De-ale Sașilor.

Pentru a să face tot mai mult lumină în ce privește dragostea cu care frumăși concetățenilor noștri Sași să poartă față de noi, bieveoții a publica și următoarele. În 27 April a venit în Cincul-mare candidatul cercului Agnita; d. Schuller, pentru a-și expune „programul”. Experiențele avute în alte locuri cu Sașii în ceea ce privește vederile lor politice, s'au adevărat și în acest loc.

Preotul săsesc local Dr. Schullerus, recomandînd pe candidat a atîns și chestiunea naționalităților. A declarat că deputații Sași nu să pot alătura la nici unul din partidele dietale, iar la partidul naționalității lor cu *atît mai puțin!*

„Naționalitățile — zice preotul cer votul universal. O asemenea reformă însă e contrară intereselor Sașilor. Votul universal (după părerea dînsului) nu este și nici nu să poate introduce decît în țările bine situate în privința culturală și materială. Referințele culturale și materiale ale naționalităților (înțelege numai pe Sârbi, Slovaci și Români nu și pe Sași) nu cer introducerea acestei reforme primejdioasă, primejdioasă nu numai pentru Maghiari ci și pentru Sași! A cere deci ca ori-ce „mojie” de Rmân să i-a parte la făurirea legilor, e o absurditate. Sașii nu trebuie să se lase amăgiți. Să încungure ori-ce amestec politic cu naționalitățile și să meargă mână în mână cu Maghiarii, cari sunt singurii și adevărații lor prietini. Decît autonomia

Transilvaniei — mai bine hegemonia rasei maghiare.”

Indeamnă în sfîrșit pe alegătorii fără deosebire de naționalitate ai Cincului-mare (risum tenealis) ca să grăbească a scoate de deputat pe mult iubitul lor Schuller.

După terminarea acestui discurs patriotic (din parte-ne îl putem clasifica de insolent) care dovedește per eminentiam politica vremelnică și viclenia ei, iubitul lor candidat, în cuvinte alese și culesse își desvîoaltă programul. Despre acest program nu mai amintesc. Destul să spun că lacrimi nu a stors din ochii ascultătorilor. Doar că autoritățile locale au rămas „plăcut impresionate” de discursurile patriotice...

Dacă un candidat Român ar fi ținut astfel de discursuri în felul domnilor Schuller — Schullerus, de sigur ar fi fost acuzat de „agitator”. Suntem însă convinși că înguste vederi ale Dr-lui Schullerus nu vor trece peste hotarele Cincului. „Dr.-l Schullerus ar fi trebuit să studieze cu mai multă obiectivitate istoria universală și îndeosebi cea a Ungariei și atunci ar fi știut de unde provin slabele referințe materiale și culturale ale naționalităților. Ar ști atunci că conaționalii săi dela colonizarea lor prin Geza II. s'au bucurat de toate favorurile posibile, fiind priviți ca „neamul cel ales”, pe cînd Românii dela înfringerea ducelui Gelu până la revoluția din 1848 au fost tratați ca paria Indiilor și au trebuit veacuri de-arîndul să mînce zărul, iar zîmintina de pe lapte, să o cărașească la curtea celor „favorizați”, și tot acolo să verse floarea grăului lor și prisosul bănuților lor, ca aceea să aibă de unde îngrămădi averi, pe cari șezînd azi ca pe coline de aur, să aibă tupeul perfid a vorbi de-o călare despre cei din a căror sudoare și-au stris ei grosul bogățiilor lor!.. Pfui!

Punînd deci în asămănare timpul rezervat Sașilor pentru dezvoltare (1200—1906) și cel rezervat Românilor (1848—1906) ese în evidentă ignoranța și netemernicia celor trîmbițate de dl Schullerus!

NOUTĂȚI

Sfințirea catedralei dela Sibiu s'a săvîrșit cu mare pompă prin I. P. S. S. Metropolitan Metțianu și P. S. Sa Episcopul I. I. Pap, încungiuirați de vicarii și archimandriți și 14 protopresbiteri. Tot actul a decurs solemn, impunător. Metropolitanul a ținut o mare vorbire. La sfințire a venit popor și fruntași de peste tot locul, mai multe mii, și a ieșit la actul sfințirii și miliția din Sibiu: infanterie, honvezi, husari, tunari și soldați de tren, cu muzica în frunte, cîntîndu-le marșuri românești. — Biserica catedrală gema de lume și încă prea mulți în jurul ei, cari n'au încăput. — S'a dat banquet festiv împărțit în două locuri, cel pentru «elită» în Gesellschaftshaus, cel mai pentru... «popor», în o grădină. Asta a făcut multora impresie rea, că mai frumos stătea elitei bisericestii și mi-rene de era încungiuirată, la același banquet, și de păturile mai sărace, mai populare, că toți la olaltă formează biserica viuă alui Christos și o susțin. Sara s'a dat conduct cu facile Metropolitanului.

Cei-ce doresc a avea istoricul amănunțit al catedralei și largă dare de samă asupra sfințirii ei, — să ceară numerii 47 și 48 ai «Telegrafului Român», din Sibiu numerii dupli, ce le cuprind frumos și pe larg toate.

Fispanul comitatului Hunedoara, Ladislau Mara, om de încredere alui Tisza, chiar fost conșcolar cu Tisza, — a fost absolvat de oficiul de fispan, la cererea lui proprie.

Logodnă. D-soara Valeria Șinca, fiica d-lui Preot N. Șinca din Batiz, și dl Iulian Vulcu, propr. în Tărtăria, s'au dat. — În loc de anunțuri au dăruit bisericii din Tărtăria 30 cor. Felicităm!

Deputații Sași au dat de știre ministrului președinte Andrassy, că și ei întră în partid „constituțional” al lui, ca fiind acesta mai aproape de cel „liberal” din care făcuseră parte (și și mai aproape de oala cu ciolanee...)

Ci-că așa pretinde politica de precauți și circumspecți.

Bravura unui episcop catolic. Cetim în „Az Ujsag” dela 17 Maiu: Episcopul Parvy din Szepes a suspendat pe plebanul Hinka din Rozsahegy, nu numai dela postul de curator la gimnaziul de acolo, ci și din oficiul său de pleban (preot) pentru-că la alegerile dietale a făcut agitație antimaghiară pe lîngă candidatul naționalist slovac Dr. Srohar.

Grîdină. Știri despre mari pagube pricinuite de grîdină, vin din țară. „Tribuna” din Arad aduce numărul dela 15 Maiu știrea, că în hotările comunelor Gătaia, Șipăt și altele, s'a descărcat o grîdină așa de grozavă, că oam nilor abia le-a mai rămas ceva de-a cosi de nutreț la vite și economii sunt siliți a sămăna de nou. Și le fusese grînele de-o rară frumseță. — Iar „Az Ujsag” dela 17 Maiu scrie: „Dela Becicherecul mare ni-se telegrafiază, ca acolo și peste tot jurul, a căzut o grîdină de jumătate de oară, care a făcut mare pustiiri în holde și pometuri.”

Celor asigurați contra pagubei prin grîdină, li-să plătesc pagubele.

Moarte. Ana David n. Trifon, a încetat din viață azi, Vineri în 18 Maiu n. dimineața. O deplîng nemîngăiați iubitorul său soț Danil David, senator în loc, și fiul Dr. Cornel David, cum și număroase rudenii. D-zeu s'o odihnească în pace. Inmormîntarea Duminecă.

Trimitem condolențele noastre jalnicei familii.

Gendarmii flămînziți.

Un sergent de gendarmi împărțit într-o comună de pe Valea-Căianului (cercul Dobrei) să plîngea zilele astea, cătră un cărturar român așa:

— Nu știu de ce am venit pe aici? N'avem nici un lucru. Și — apoi de ciuda mea, cine nu poate cîrtești cît vrea, doar eu nu pot fi de față de cîte-ori stau doi oameni la vorbă. Iaca răbdăm și noi foame pe aici, că nime nu ne dă nimic, nimic, de mîncare! Am cerut la birău:

— Birăule vinde-mi un pic de slănină...

— N'am nici un pic, zău că, — mi-a răspuns, și știu că are slănină și de peste ani, grasă, frumoasă. Am văzut pe birău coborînd din pod. I'am zis:

— Dă-ne dară niște ouă, cu preț ca la oraș.

— Nu-mi ouă nici o găină, — mi-a răspuns, și eu văzusem corfa cu ouăle sub o laviță la el.

— Dar dă-ne macar niște chisăliță!

— Toată am dat'o la porci astă-iarnă, — mi-a zis, și el are două buticane în vinărsărie.

Așa ne țin de bine oamenii, după-ce au fost atîta atîțați, — închee gendarmul, văzînd și el netrebnicia trimiterii lor pe cele sate pacnice.

Alta.

Un gendarm din un sat din jurul Iliei, spunea ce a pățit el în un sat unde mersese la „patrulat”. Intîlnește un Român, bărbat mai tînăr.

— Auzi vecine, i-a zis, unde vi-i birău?

— Eu nu-s birău, dute de-l caută.

— Dar unde șede?

— Uită-te pe la vrăniți, că de aia are țidulă să-l afii.

— Dar cum îl chiamă?

— Nu știu.

Atît de mult pornit să vede poporul, că nu vrea să-ți mai deie nici ceva îndrumări ca la un drumet străin. Tare trebuie că a fost atîțat de ce s'a făcut cu el!

Noi din parte-ne vedem în astea în toate trezirea bărbăției la oameni, — prețindu-să pe sine, și pe alții, după cuvință! Așa e bine. Să vadă că au de lucru cu bărbați, nu cu babe slace!

Expoziția română. Avis. Pentru orientarea onor. public, imi iau voia a aduce la cunoștință, că Expozițiunea generală română din București să va inaugura în mod oficial la 14/27 Maiu și va rămîna deschisă până la sfîrșitul lunii Octombrie a. c.

Acei expozanți dela noi de aici din țară, cari ar dori să mai trimită obiecte, sunt rugați a le adresa direct la „Comisariatul Expozițiunii Generale în București, Gara Filaret” cu semnarea: „pentru Pavilionul etnografic al Românilor din Regatul ungar”. Pachetele ce să vor expeda sub

această adresă, vor fi scutite de v. a. m. Cheltuielile de transport privesc pe trimitători. Expedițiuni nerancate să vor refuza.

Inaugurarea la 14/27 Maiu a. c. va fi mai mult formală, deoarece ce o mare parte a Pavilionelor să va termina și deschide abia în luna Iunie st. v. Din această cauză să recomandăm Publicului român din țeară, care dorește a vizita Expozițiunea, să amîne plecarea la București până la un termen mai îndepărtat, și anume, cu conziderare la căldura mare ce domnește în România în lunile de vară, până la August sau Septembrie a. c., cînd vor fi terminate toate stabilimentele Expozițiunii, să vor arangia cele mai splendide spectacole și să va aduna lumea mai aleasă.

Vizitatorii Expozițiunii cari vor pleca din Ungaria la București, vor beneficia pe Căile ferate române de o reducere de 30—50%. Să vor libera din parte-mi Certificate de călătorie, în virtutea cărora vizitatorii Expozițiunii vor beneficia de reducerea ce o va admite Direcțiunea-Căilor-Ferate. Prenotări pentru aceste Certificate să vor adresa la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu. Taxa de prenotare este 20 fileri (în mărci postale) de persoană. Certificatele să vor trimite franco la adresele prenotate.

Trecerea frontierei române și reîntorcerea în Ungaria să va putea face în timpul dala 1/14 Maiu până la 1/14 Novemvrie a. c., fără pașaport. Autoritățile ungare însă pretind dela supușii ungari la eșirea acestora din țară un certificat de trecere. Asemenea certificate liberează vice-comișii tuturor comitatelor dela frontieră.

Delegatul Comisariatului General:

Dr. C. Diaconovich, Sibiu.

Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți. Pe anul prim al școlii c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, să primesc cu începerea anului școlar 1906/1907 prin mijlocul lui Septembrie, cam 30—35 tineri, cari cu 1 Septembrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar n'au trecut estea de 17 ani, și simțesc în dînsii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin îndestulitor patru clase civile sau patru clase dela o școală medie (gimnaziu, reale). Condițiunile de primire cari totodată cuprind și îndrumări despre forma rugării, să pot căpăta pe lîngă trimiterea anticipativă alor 45 fil, la școala de cadeți din Sibiu.

Rugările de primire sunt a să înainta la comanda școlii, îndată după primirea testimoniuului dela finea anului școlar de față, dar cel mult pînă în 12 Iulie st. n. Dacă suplicantul are să mai facă vre-un examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete și care să înaintează tocmai la termenul ultim, adică 12 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în socotință.

E de observat, că cereri care intenționează obținerea unui loc de tot gratuit dat din partea statului, sunt a să înainta necondiționat la ministerul r. ung. de honvezi, pînă la termenul hotărît, publicat în foaia oficială „Rendeleti Közlöny”.

Acordator de pian. Dl Ludwig Etter, acordator și reparator de pian din Sibiu, — a sosit la Orăștie și va sta aci vre-o 3—4 zile. Dexteritățile musicale și tehnice și le-a cîștigat în fabrica de pian din Viena. E un acordator și reparator dextru. — Locuința și-o are în acest timp în hotel „Coroana” No. 5.

Deschidere de grădină. Dl Al. Szatmáry, restauratorul din curtea „Ardeleni” face cunoscut, că în 1 Iunie, ține deschiderea solemnă a grădinei de vară cu cuclărie, ce aparțin la restaurant. Deschiderea o va anunța și prin placate.

Pentru examene.

— În atențiunea comisariilor președinți de examene. —

Avîndu-să în vedere că să apropie timpul examenelor pe la școlile noastre confesionale și de altă categorie; pentru a să face rapoarte adevărate despre sporul ori regresul ce s'ar găsi

la examene, rog pe on. domni comisari, președinți pe la examene precum și pe colegii învățători, cari vor lua parte ca delegați, să fie cu bună luare aminte la următoarele:

- Pe baza protocoalelor de primire la școală, să caute a afla, cînd au pășit elevii la înmatriculare și la cercetarea școlii? — 2. Pe baza protocolului de clasificățiuni și absenții să caute a să încredința cum au cercetat băieții prelegerile, și că au avut cărțile de lipsă? — 3. Învățătorul, la caz de a nu să fi cercetat școala regulat, așternut'a listele de lenevire la locurile competente și ce rezultat a urmat din aceea? — pe părinți avizatu-i-au despre lipsa cărților sau altor revizite la școlarii fără manuale? — 4. Să se controleze Cronica școlară ca să afle, dacă învățătorul și-a notat lecțiunile pertractate în decursul anului școlar și că în ce ordine și le-a notat? — 5. Dacă învățătorul își primește salariul în regulă, ori mai are bietul restanțe și de peste ani... ca...

Nu mai premergînd aceste să judece drept: dacă a corăspuns sau n'a corăspuns progresul în școala cutare.

Căci, mă rog, nu poate fi un învățător vinovat la regres atunci cînd școlarii deși să înmatriculează la timp, însă nu cercetează școala, sau deși o cercetează mai regulat le lipsește manualele și revizitele de lipsă! — Sunt și cazuri cînd unii școlarii cercetează școala regulat deși au cărțile și revizitele trebuincioase, și totuși nu fac spor, dar aceștia-s leneși, și cu leneșul nu poți eși la cale precum ar trebui.

Dacă însă să va afla că școlarii în cea mai mare parte s'au înmatriculat la timp, au cercetat școala regulat; au avut cărțile și revizitele de lipsă și totuși cea mai mare parte dintre școlarii arată spor puțin, atunci natural învățătorul e slab și responsabil.

Încît-va însă poate fi scuzat chiar și în astfel de caz învățătorul, care are familie de a cărei susținere trebuie să îngrijască și nu-și primește salariul regulat. — Căci el bietul tot timpul e trist și nu poate avea nici o voie, ceea-ce e motiv ușurător pentru judecarea lui.

Am scris și dau publicității aceste din motivul căci am văzut în multe locuri înfruntări pe nedrept de cătră comisarul-președinte fără să se iee în samă absențiile cele multe și lipsa aproape totală de manuale în școală.

Iar la atari privilegii numai singur bunul Dumnezeu știe inima învățătorului și singurarea ei, atînsă cît pe drept. cît mai mult pe nedrept.

Cred că prin scrierea acestor șire voui face un serviciu spre orientare și spre a eși adevărul la iveală — totodată și recomănd aceasta în atențiunea celor chemați de a face rapoarte drepte despre starea adevărată.

Un învățător pășit.

Sărbătorile Învierii în Brad.

Din un raport al „Telegrafului Român” asupra concertului dat de pedagogi la Brad, extragem următoarele:

„Actualii candidați de preoți și învățători, fiitori luminători ai poporului nostru, dau de cu bună vreme frumoase dovezi despre aceea, că știu ce datorințe, pe cît de grele, pe atît de nobile, îi așteaptă.

Și dacă e să ținem la: „ziua bună să cunoaște de dimineață”, atunci suntem în drept a aștepta, ca cît mai curînd să se intrupeze idealul măreț ce și-l'au ales tinerii din Sibiu.

Apostoli ai culturii românești, ei s'au pus să cutreere munții, dealurile și văile transilvănene, să adune crucer pe crucer, ca suma astfel căpătată să o deponă la întregirea gimnaziului din Brad, a acestui Pantheon zărândeau.

Problema lor e grea, — e mare însă însuflețirea ce și-au luat'o ca merinde. Per aspera ad astra! Ei s'au convins despre puterea fermecătoare ce a avut'o în istoria popoarelor tinerimea, cînd a voit să miște masele. Au prevăzut, că viitorimea ne va înfiera aspru pentru fiecare an perdut; au simțit, că fiecare an școlar la gimnaziul din Brad ar însemna în viitor o întîrziere de un secol.

Alte neamuri, dela cari am putea

lua exemplu, înaintează cu pași grați spre cultură, spre lumină; numai noi oare să ne mîngăm în nepăsarea noastră clasică cu „pică peară mălăiață în gura lui nătăfleață”? Să fim noi vecinic cei din urmă? Quousque tandem?...
 Și astfel un grup de pedagogi din Sibiu, corul celor din cursul III., a venit aci (la Brad) pe Paști, ca să ne facă din sărbătorile sf. Învierii a Domnului niște sărbători adevărat bisericesti-culturale, cari vor fi subtrase în analele acestui oraș.

Corul, condus de dl R. Ardelean și constător din 14 inși, a cîntat răspunsurile liturgice în Lunia Paștilor în biserică. Inteligența și poporul deopotrivă au rămas încântați de acest lucru atît de puțin obișnuit aci.

Dat le-a mai fost pedagogilor nostri, ca tot a doua zi de Paști să concerteze și la biserică din Cebea sub „Gorunul lui Horia”, în apropierea mormîntului lui Iancu.

Fericit moment pentru coriști, ca și pentru publicul ascultător, Români și străini, fiind atunci sîrbare populară la biserică din Cebea. Distinselor figuri ale trecutului nostru nici că li-s'ar fi putut exprima manifestările de omagiu într'un mod mai potrivit decît așa!

Iar' sara a fost (în Brad) concertul într'un hotel românesc. Sala spațioasă ar fi fost mai plină, dacă meseriași din loc ar fi primit invitația, ce li-s'a făcut, — dacă ei ar prinde cu toată încrederea mîna, ce cu drag le-o întindem.

Programul a constat din zece puncte bine alese și cu pricepere așezate. Au fost mai multe compoziții mai nouă de Popovici, Vidu, Porumbescu, etc. și unele cîntări pur populare, cari de altminteri au plăcut foarte mult. Unele au fost repetate, altele au fost cîntate în afară de program, la dorința publicului; aplauzele îndelungate au fost expresia criticii cele mai favorabile. Au și meritat aplauze vrednicii coriști, căci toate punctele le-au executat cu mare acuratețe și cu desăvîrșită atenție. Disciplina ce stăpînește în acest cor, a impus și Nemților cu cultură în muzică clasică, cari au ascultat cu plăcere pînă în sfîrșit pe simpaticii nostri pedagogi. Mulțămirea și-au exprimat-o într'o foaie maghiară locală. Merită amintire și „Balada” de Porumbescu, executată de dl Ardelean, pe vioară, cu acompaniament de pian de dna I. Cutean. Atît dl Ardelean, cît și dna Cutean s'au achitat frumos de rolul, ce l'au avut. Li-s'a răsplătit osteneala cu aplauze frenetice.

Petrecerea a fost în interesul material al gimnaziului din loc. Vă veți aștepta dar' la un rezultat enorm la cassă. Nu-i însă enorm de mare, dar' e totuși un frumos început pe o cale, care ar trebui cît mai mult bătută. A adus un venit de circa 1400 coroane. Frumos! Din suma aceea singur dl Dr. Oprîșa a contribuit cu o mie coroane. Rar exemplu de jertfă pe altarul culturii noastre, mai ales dacă ne cugetăm, că contribuentele este un profesor și știut este, că profesorii nostri sunt avizați strict la salariul ce-l capătă spre a putea trăi simplu.

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Batăr de l'ar urma numai 50 din cele trei milioane de Români din Ungaria! In decurs de un an am fi în stare să facem minuni, iar' urmașii nostri ar fi mîndri de antecesorii lor! Să dea dară aceia, cărora mîna le dă, căci darul trimis la Brad nu-i perdut, ci e o comoară națională, care aduce camele, ce să întind în viitorul îndepărtat!

Și cu toate aceste noi Români luăm parte mai neînsemnată ori mai bine nu luăm parte de fel în *negoful propriu zis* cu galițele și cu ouăle.

Noi știm să ducem puii și ouăle și galițele noastre peste tot la Jidovni din sat, ori în cazul cel mai bun în piața mai de-aproape și le vindem pe câțiva fileri.

La un *negof* cu galițe și cu ouă nici nu ne mai gîndim. Cu toate-că acest *negof* formează un minunat *izvor de venit*.

Alte neamuri și în alte țări, *negoful* cu galițe și cu ouă se face pe o scară întinsă. Dovada cea mai vorbitoare este, că pentru purtarea acestui *negof* și pînă acum s'au înființat în diferite țări zeci și sute de *tovărășii*.

Un îndemn mai puternic a dat de curînd ministrul de agricultură al Prusiei, dl Podbielski, care atrăgînd atenția țării asupra faptului, că în Germania și în anul trecut s'a importat din alte țări ouă în preț de 114.7 milioane marce germane și galițe în preț de 30 milioane marce — îndeamnă poporul să îmbrățișeze cultura galițelor. Ca mijloc mai potrivit pentru creșterea și mai ales pentru valorizarea galițelor, a ouălor și a penelor, recomandă cu căldură înființarea de *tovărășii* pentru creșterea și valorizarea galițelor.

Astfel de *tovărășii* se pot alcătui prin locuitorii uneia sau mai multor comune învecinate.

Ca să cunoaștem activitatea și forma unei astfel de *tovărășii*, scoatem la iveală unele informații dela *tovărășia* pentru galițe, alcătuită în Steglitz (lângă Berlin).

Părtașii și-au ales înainte de toate un *anumit soi* de galițe, obligându-se că fie-care va crește numai *astfel* de galițe. Au ales un loc pentru valorizarea (resp. îngrișatul, îngrijitul, pachetatul etc.) galițelor aproape de o gară. Membrii sunt datori să-și vindă galițele cu ajutorul *tovărășiei*, care e obligată să le preia, în prețul de zi — după greutate.

Găinele le îngrașe, îngrișătorul special al *tovărășiei* — cu întreținere uniformă, care apoi dă calitate uniformă.

Rezultatele sunt uimitoare. Găinele cari ouau anual câte 80 ouă acum după îngrijire rațională ouă câte 120 ouă într'un an. Ca să știm marele câștig ce se poate ajunge, din multele pilde amintim una. Un țaran a cumpărat un cocoș și 12 găini de soi, care l'au costat, cumpărarea, întreținerea, grija în total 385 marce. În un sezon a încasat după aceste galițe 542 marce, prin urmare a avut după 12 găini și 1 cocoș câștig curat de 157 marce. Să înțelege fiind membru al *tovărășiei* pentru creșterea galițelor.

Și se nu uităm că acest câștig mare ni-l pot câștiga femeile bătrâne, care altceva nu mai pot lucra, ori copii, fetițe mici care bucurăsc grișesc de galițe, căci alte lucruri și așa nu prea pot isprăvi.

Să urmărim și noi pilda, ce ni-s'e îmbie și se ne punem pe creșterea galițelor. Valorizarea apoi se o facem cu ajutorul *tovărășii*. Și vom ajunge două foloase: câștigăm frumos și îndrăgim *tovărășii*. Și înaintăm!

Să urmărim și noi pilda, ce ni-s'e îmbie și se ne punem pe creșterea galițelor. Valorizarea apoi se o facem cu ajutorul *tovărășii*. Și vom ajunge două foloase: câștigăm frumos și îndrăgim *tovărășii*. Și înaintăm!

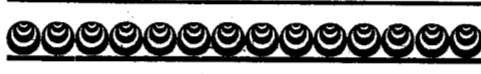
Să urmărim și noi pilda, ce ni-s'e îmbie și se ne punem pe creșterea galițelor. Valorizarea apoi se o facem cu ajutorul *tovărășii*. Și vom ajunge două foloase: câștigăm frumos și îndrăgim *tovărășii*. Și înaintăm!

Să urmărim și noi pilda, ce ni-s'e îmbie și se ne punem pe creșterea galițelor. Valorizarea apoi se o facem cu ajutorul *tovărășii*. Și vom ajunge două foloase: câștigăm frumos și îndrăgim *tovărășii*. Și înaintăm!

Să urmărim și noi pilda, ce ni-s'e îmbie și se ne punem pe creșterea galițelor. Valorizarea apoi se o facem cu ajutorul *tovărășii*. Și vom ajunge două foloase: câștigăm frumos și îndrăgim *tovărășii*. Și înaintăm!

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

1905		1906	
22 Aprilie		15 Aprilie	
SITUAȚIUNEA SUMARĂ.			
ACTIV			
64,794.848	{ 45,538.625 Reserva met. Aur 74,192.461 19,319.000 » trate Aur 31,125.000 }	105,317.461	104,533.325
4,255.185	Argint și diverse monete	1,688.545	1,777.810
37,268.236	Portofoliu Român și Strein	50,238.229	45,662.769
18,450.505	{ *)Impr. contra ef. publice 5,363.300 » » » contcurt. 18,816.958 }	24,180.258	24,446.047
11,999.990	Fonduri publice	11,999.924	11,999.924
14,316.173	Efectele fondului de rezervă	14,983.507	14,983.507
1,704.306	» » » amortisarea imob. și mat.	2,914.292	2,914.292
5,669.837	Imobili	5,768.182	5,768.192
575.382	Mobilier și Mașini de Imprimerie	602.231	602.371
546.477	Cheltueli de Administrație	604.700	607.754
83,309.762	Depozite libere	82,513.980	83,249.680
20,891.383	Compturi curinți	21,422.756	25,941.851
16,857.257	Compturi de valori	19,214.097	18,703.830
280,639.341		341,448.162	341,448.162
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
19,771.835	Fond de rezervă	21,036.346	21,073.386
2,946.244	Fondul amortisării imobilelor și material	3,105.044	3,140.124
161,907.250	Bilete de Bancă în circulație	222,008.630	220,889.660
704.250	Dobânzi și beneficii diverse	784.162	838.507
83,309.762	Depozite de retras.	82,513.980	83,249.680
280,639.341	Compturi curente	—	—
	Scomptul 5% *) Dobânda 6%	341,448.162	341,191.357

Prăvălie
de fer și specerie

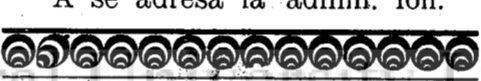
în Hunedoara,

care există de 60 ani și are învîrtire însemnată, —

e de vânzare

din mîna liberă. Condiții de plată favorabile.

A se adresa la admin. foii.

Grindină!

Nenorocirile prin *grindină* (baterie de piatră) aduc atîta durere la mii de economi.

Asigurați-vă holdele contra baterii grindinei!

Ori-cine, de ori-unde, să se adreseze la administrația foii noastre, care mijlocește asigurări tare favorabile contra grindinei.

Plata să face numai înspre toamnă, după seceriș.

Anunț.

La o moară de apă află aplicare

un morariu priceput

eventual să știe conduce și motorul de benzin, cînd va fi de lipsă.

Venitul, pre lîngă locuință, e cel puțin 80 cor. lunar.

A să adresa la

Aron Feier, proprietar în Brad. (Hunyadmegeye.)

Cumpărați:

POEZII

de Victor Bontescu

un volum elegant și bine apreciat, franco cu — Cor. 1.60.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIGA.
Ar ad, József főherceg-ut 1 sz. (lângă „Victoria”).

„Geogeană”
Institut de credit și economii, societate pe acții.

AVIS.

Aducem la cunoștința celor interesați, că cu începere din 15 Mai n. c., institutul nostru plătește la depuneri

6% interese și darea de venit.

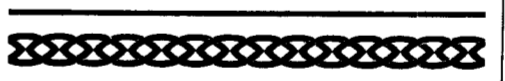
Geoagiu, 4. Mai 1906.

2-3 Direcțiunea.

Scritoare cu mașina.

O damă dorește să găsască aplicare în o cancelarie ori biurou, ca **scritoare** mai ales cu mașina. Posede perfect limbile: maghiară, română și germană.

Adresa la admin. foii. 2-3

AVIS.

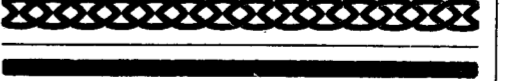
În prăvălia de băcănie, ferărie, porcelan și sticlă a subscrisului să primește

UN INVĂȚĂCEL

care să aibă etatea dela 14 ani în sus. Sunt preferiți tinerii, cari au absolvat clase gimnasiale, reale ori comerciale și posed atît în scriere, cît și în cetire pe lîngă limba română și pe cea maghiară și germană.

Cei cari doresc să se ofere la:

Ioan Cutean, comerciant în Brad (Hunyadmegeye.)

Sz. 622—1906. végrh.

Arverési hirdetés.

Közírté teszem, hogy a dévai kir. törvényszék 1901. évi 7918 sz. végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana”

pénzintézet javára Bota Iuon I. Gligor s t. ellen 103 kor. s járulékal erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 660 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: buza, szarvasmarhák egy sertés nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a szásvárosi kir. bíróság 1906. évi V. 403/8 sz. végzése folytán 103 kor. tőkekövetelés, ennek 1901. évi május hó 6 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig 29 kor. 38 fillérben bíróság már megállapított hátralékos költségek erejéig Felkenyérén alperesek lakásán leendő eszközösére 1906. évi május hó 29-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a veuni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szásvároson, 1906. évi május hó 12-ik napján.

Schuster Vilmos. kir. bír. végrehajtó

Sz. 2242—1906 tkvi

Arverési hirdetményi kivonat.

A szásvárosi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közírté teszi, hogy az „Ardeleana” hitelintézet és társai végrehajtónak Bota János és társa végrehajtást szenvedők elleni 106 kor. stb. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szásvárosi kir. bíróság) területén lévő és Felkenyérén felkvó, a felkenyeri 89 számú tjkvben A † 7 rend 3920 hrszra 1 kor.; u. o. 1850 számú tjkvben A † 1 rend 948 hrszra 27 kor.; az u. o. 1152 számú tjkvben A † 1 rend 445/2 hrszra 128 kor.; az u. o. 1593 sz. tjkvben A † 2 rend 2019/b hrszra 27 kor., 3 rd. 3090 hrszra 407 kor., 4 rd. 4628 hrszra 34 kor., 5 rd. 4843/a hrszra 14 kor., 6 rd. 5321 hrszra 114 kor.; az u. o. 293 sz. tjkvben A † 11 rd. 2918/2 hrszra 114 kor., 13 rd 3492/b/1 hrszra 8 kor., 15 rd. 4315 hrszra 107 kor., 16 rd 4449 hrszra 140 kor., 17 rd. 4463/b hrsz. 171 kor., 18 rd. 4735/2 hrszra 55 korona kikiáltási árban a 89, 1850 sz. tjkvveken C 5. 5. a. özvegy Bota Gergelyné javára bekebelezett haszonélvezeti jog fenntartásával az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1906. évi július hó 4-ik napjának d. e. 9 órakor Felkenyér község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatulni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szásváros, 1906. évi április hó 24-én.

A kir. járásbíróság mint telekkönyvi katóság.

Balogh. kir. jbró.